

כנס דרך כפר ה-6
"יש שמים מעלי ובתוכי"
מעריך למנחה – מעגלי לימוד

רקע ודגשים:

מעגלי הלימוד הפכו כבר לחלק אינטגרלי מהכנס השנתי של "דרך-כפר".
השנה הכנו דף מקורות והשארנו מקום ליוזמה והובלה מהשטח כדי שמעגלי הלימוד ייווצרו
באופן ספונטני מתוך הקהילות ע"י שותפים המעוניינים להמשיך לצקת תוכן וערך מוסף בכנס.
מובן שעזרתכם בעידוד החברים לשבת וללמוד יחד חיונית.

דף המקורות:

בכל שנה בכנס, אנו מתמקדים באחד ממרכיבי תפיסת דרך כפר, ועוסקים בו בעזרת מקורות
שונים.

המרכיב שנבחר הפעם הוא: **שמים**.

הדף מורכב ממקורות מגוונים ושאלות למחשבה ולדיון. המקורות בדף מובאים לפניכם.
ועוסק בשאלות: **מה זה שמים? מה הם השמים שלי ו/של קהילת החינוך? מאיפה הם נובעים?**

איך אפשר לטעת שמים באדם?

חשוב להדגיש: אין ציפייה לעבור על כל המקורות.

תראו מה הכי מעניין אתכם ורלוונטי למשתתפים ופשוט - תהנו מלימוד משותף.

כמנחים חשוב שנעשה עם עצמנו רענון קל ונבין למה הכוונה במושג 'שמים' בדרך-כפר?

"מרכיב השמים מבטא את יציקת המשמעות בחיי כל אחד מאיתנו. הוא נובע מההנחה כי חיים
יחידניים בעלי ערך אינם נוצרים מעצמם. כדי שיתקיימו במיטבם, עליהם להיות קשורים
למשמעות גדולה יותר, החורגת מהקיום האישי והמיידי שלנו.

רעיונות נשגבים, ערכי נצח ושייכות לקהילה – כל אלה נחוצים לאדם כדי לנהל חיים של משמעות.
משימתנו כמחנכים היא להפוך ממדים נסתרים אלה לנוכחים ופעילים, וזאת דרך חיבור לדופק
החיים התרבותי-חברתי של קהילת החינוך. התוכן של שמי קהילות החינוך הישראליות נבנה על
בסיס ערכים מרכזיים מוסכמים, ישראליים ואוניברסאליים המקפלים בתוכם פשר, קדושה,
ערכים, אידיאל וחזון. שמים אלה יאפשרו לחיי קהילה להיבנות ולהתבסס. (עקרונות הליבה
תפיסת דרך-כפר)

מהלך הלימוד

פתיחה:

נפתח בתודה למתכנסים עם התייחסות לכך שמעגלי הלימוד מהווים ערך מוסף משמעותי בכנס
דרך-כפר והפכו לחלק מסימן ההיכר.

לפני סבב הכרות מסודר נתחיל בצלילה ישירה לשיר: "יש שמים מעלי"

מקור מס' 1:

יש שמים מעלי / אביב גפן ואביתר בנאי

אני לא רוצה להיות מי שהייתי

רוצה לזוז לצאת להשתנות

תקוע בטעות של מישוהו אחר

רוצה חבר

להסתובב זה לא אומר להיות חופשי

יש שמים מעליי יש בתוכי שמים

מוכן הכל לא מפחד עד שארגיש

יש שמים בתוכי יש בתוכי שמים ומעליי

אני תכף מת חצי מאחורי

ככה סתם לכוד בכלום הזה

בלי פרי בלי שורש כמו נוצה עקור וזר

ומה נשאר

שאלה לסבב בעקבות הקריאה:

מה זה שמים? למה אביב גפן ואביתר בנאי מתכוונים במושג שמים בשיר שלהם?

בנוסף הזדמנות לסבב הכרות שמות + תפקיד. (ההיכרות נדרשת במידה ויש בני/בנות זוג וגם אם הצלחנו לערבב קהילות)

מטרת העיון במקור:

השיר מאפשר עיסוק במושג שמים במובן של חיים בעלי ערך ומשמעות. השמים כמסגרת ערכית ורעיונית המזקקת את האדם והחברה ושומרת על הייחוד האנושי.

הרחבה על המקור (רקע למנחה):

מפגש הפסגה בין אביתר בנאי ואביב גפן, התקיים לראשונה בפסטיבל "הפסנתר מארח".
"המפגש בין היוצרים המוכשרים, הדומים והשונים כל כך, הוליד מופע מרגש של יוצר שהלך אחרי האלוהים עם יוצר ש"אין לו אלוהים" והביא איתו גם יצירה משותפת, "יש שמים מעליי", שיר שאותו כתבו והלחינו יחד."

(מתוך: [אתר הליקונו](#))

אביתר בנאי: "בבית השני אביב שר: "אני תכף מת חצי מאחורי", אני חושב שזאת בקשה אמיתית ומשותפת לאביב ולי – לחיות חיים של משמעות ולא להתפזר. השיר מדבר על זה שקל

להיות יפה בחוץ, הרבה יותר קשה להיות יפה בתוך. קל לדבר על שינוי וקצת יותר קשה לעשות את זה. ביחסים, בזוגיות זה קל להתעסק במה אני צריך ומה מגיע לי וקצת פחות במה בן הזוג שלי צריך ומה מגיע לו, זה לא אהבה ככה.

נראה לי שלאביב ולי יש תביעה פנימית להמשיך ולצמוח ולהשתנות ולמצוא מקומות חדשים לחיות ביושר.

כל אחד לוקח את זה למקומות אחרים, הפוכים אולי, אבל בעצם אנחנו מאוד דומים. הוא בן אדם מרתק מקסים ואני לומד ממנו המון."

אביב גפן: "היצירה המשותפת נולדה מתוך המון סקרנות והערכה הדדית שהחלה בפסטיבל "הפסנתר מארח". נראה שאני ואביתר מאוד דומים בהרבה מובנים ולמרות שכל אחד הולך במסלול שלו אנחנו מאותו אזור בנפש. מבחינתי זהו כבוד גדול לשתף פעולה עם אחד היוצרים המקוריים והמעניינים שקמו פה".

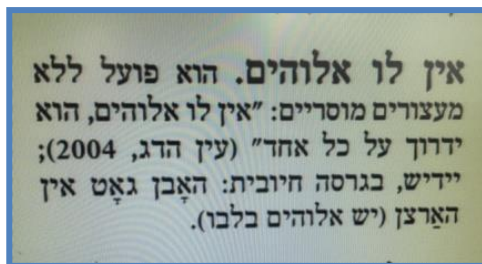
(מתוך: [אתר הליקון](#))

למנחה: מקורות אלו מופיעים בסיום דף המקורות ומאפשרים סגירה מעגלית של הלימוד.

שאלות לדיון ביחס לשיר:

- * למה בכלל צריך שמים? מה השמים נותנים לנו?
- * "להסתובב זה לא אומר להיות חופשי" – אז מה זה אומר "להיות חופשי"?
- * איך השמים מאפשרים להיות חופשי?
- * למה בכלל הכוונה בשמים?
- * מה ההבדל בין "שמים מעלי" ל"שמים בתוכי"? למה הכוונה?
- * איפה השמים שלכם? מעל? או בתוך?

מקור מס' 2+3: פתגם בערבית + הגדרה מילונית לסלנג

ما تخاف مین خاف ربه (פתגם עממי בערבית)

מת'חפש מין חף רבו

אל תפחד מהפחד מאלוהיו.

מטרת העיון במקורות:

כהקדמה לסיפור התנ"כי המופיע במקור הבא, חשוב שנברר קצת את הסוגיה האלוהית ביחס למרכיב שמים.

מה/מי זה האלוהים שהמקורות מתייחסים אליו?

האם חייבים להאמין בתכלית עליונה כדי שלחינו על פני האדמה תהיה משמעות?

הדעות במעגל הלימוד יהיו מין הסתם שונות וזו הזדמנות מעניינת לשמוע מחשבות של עמיתים ושותפים.

שאלות לדיון ביחס למקורות:

בפתגם בערבית האמירה היא שאין מה לפחד ממי שיש לו יראת אלוהים. אין לחשוש ממי שחושש מאלוהיו.

*למה? מה הדבר שמאפשר לי להרגיש בטוח/ה ולסמוך על האדם מולי.

(רמז: זה לא חייב להיות מה שהפתגם מציע והתשובות ממש לא צריכות להיות אחדות...)

*איזה שימוש עושים בביטוי "אין לו אלוהים" בסלנג היומיומי?

באיזה הקשר השימוש בסלנג מוכר לכם יותר? בהקשר חיובי או שלילי?

או:

*נסו להיזכר בסיטואציה שבה אמרתם על מישהו: "אין לו/לה אלוהים!".

שתפו - מתי זה קרה? באיזה הקשר השתמשתם בביטוי? חיובי או שלילי?

*מה גורם לנו לסמוך על האדם מולנו?

סגירה לפני ההתקדמות למקור הבא:

ניתן לראות כי במקורות 2+3, האלוהות = מוסריות, קול המצפון והמצפן של האדם והחברה.

השאלה המתבקשת היא: האם חייבים קול חיצוני כדי שנתנהג כמו בני אדם?

אם נזדרז נספיק לגעת בנושא הזה במקורות הבאים (בעיקר מקורות מס' 9 ו-10).

אבל לפני זה - סיפור...

מקור מס' 4: אברהם, שרה ואבימלך: "אחותי היא..."

א וַיִּסַּע מֶשֶׁם אַבְרָהָם אֶרְצָה הַנֶּגֶב... ב וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ, אֲחֹתִי הוּא; וַיִּשְׁלַח אַבְיִמֶלֶךְ מֶלֶךְ גֶּרָר, וַיִּקַּח אֶת שָׂרָה. ג וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ, בַּחלֹם הַלַּיְלָה; וַיֹּאמֶר לוֹ, הֲנָדָה מֵת עַל-הָאִשָּׁה אֲשֶׁר לָקַחְתָּ, וְהוּא בָּעֵלְתָּ בָּעַל. ד וַאֲבִימֶלֶךְ, לֹא קָרַב אֵלֶיהָ; וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי, הֲגֹי גַם-צָדִיק תִּהְרֹג? ה הֲלֹא הוּא אָמַר לִי אֲחֹתִי הוּא, וְהִיא גַם הוּא אִמְרָה אֲחִי הוּא; בְּתֶם-לִבִּי וּבִנְקִין כָּפִי, עָשִׂיתִי זֹאת. ו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים בַּחלֹם, גַּם אֲנֹכִי יַדְעֵתִי כִּי בְתֶם-לִבְּךָ עָשִׂיתָ זֹאת. ח וַיִּשְׁכַּם אַבְיִמֶלֶךְ בַּבֹּקֶר, וַיִּקְרָא לְכָל-עֲבָדָיו, וַיִּדְבֹּר אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, בְּאָזְנֵיהֶם; וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים, מְאֹד. ט וַיִּקְרָא אַבְיִמֶלֶךְ לְאַבְרָהָם, וַיֹּאמֶר לוֹ מַה-עָשִׂיתָ לָנוּ וְמָה חָטָאתָ לָךְ, כִּי הִבֵּאתָ עָלֵי וְעַל מַמְלַכְתִּי חֲטָאָה גְדֹלָה, מַעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא יַעֲשׂוּ, עָשִׂיתָ עִמָּדִי. יֵא וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם, כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יְרֵאתָ אֱלֹהִים, בְּמָקוֹם הַזֶּה; וְהִרְגֹנִי, עַל דְּבַר אִשְׁתִּי. (בראשית כ')

מטרת העיון במקור:

באמצעות הסיפור על אברהם והחשש שלו ש"אין שמים" בממלכתו של אבימלך מלך-גרר, נוכל

להתייחס לשאלה: מה מחזיר באדם תחושת-שמים ומחויבות להתנהגות ערכית מוסרית?

הרחבה ורקע על המקור:

בשל רעב כבד בארץ, אברהם ושרה מגיעים לעיר גרר¹ ממלכתו של אבימלך. כפי שמתואר בפרק י"ב (שלא מופיע בדף המקורות), היופי הרב של שרה מלחיץ את אברהם במפגש עם זרים שאינם מוכרים לו. אברהם חושש שבני המקום ירצו לקחת את שרה ויהרגו אותו על מנת לזכות בה. אברהם יוצא מנקודת הנחה שלא ניתן לסמוך על מי שאין לו אלוהים, ככתוב: "רק אין יראת אלהים, במקום הזה; והרגוני, על דבר אשתי".

¹ גרר מתוארת בבראשית כעיר חשובה באזור הנגב המערבי. אבימלך הוא שליט העיר גרר.

אברהם ושרה נתונים במצוקה קשה ובמצב הישרדותי של אנשים זרים בארץ חדשה ובנוסף לכל הם רעבים לחם. בהקשר זה מעניין לחשוב על הרלוונטיות של מרכיב שמים בחייהם. **האם יש בכלל מקום לצפות לשמים מאדם במצב הישרדותי?**

זוהי בעצם אחת השאלות שמעסיקות אותנו כמחנכים בעבודה עם נוער במצבי סיכון. אגב, התשובה של תפיסת "דרך-כפר" לשאלה הזו היא – ברור שכן! כל אדם צריך פיסת-שמים וחיבור למשמעות גדולה החורגת מקיומו האישי והמידי. השאלה הנשאלת פתוחה לריבוי אפשרויות ותשובות היא: **מהי המשמעות ומהו התוכן שיש ליצוק בשמים?**

למנחה: אם השאלה בדבר הרלוונטיות של שמים לנוער במצבי סיכון עולה מהמשתתפים, זו הזדמנות מעולה לקרוא את הטקסט המופיע בכנף השמאלית של דף הלימוד: **"על חינוך ושמים"** (מתוך עקרונות תפיסת החינוך "דרך-כפר"). אם המשתתפים יצאו עם הבנה מעמיקה יותר ביחס למושג שמים בתפיסת דרך-כפר – עשינו את שלנו.

דגשים למנחה:

לפני קריאת הסיפור מבראשית פרק כ', כדאי לתת הקדמה קצרה בסגנון ההסבר המופיע לעיל ומסביר את הגעתו של אברהם לגרר ואת חששו. לאחר הקריאה חשוב לוודא הבנה של הסיפור, אפשר פשוט לשאול: מה קרה פה? ולהציג את מהלך האירועים מבחינת עובדות ובלי שיפוט ערכי-מוסרי בינתיים...

שאלות לדיון ביחס למקור:

- * איך אנחנו נערכים ביחס לדברים שחשובים לנו כשטסים/מגיעים למקום לא מוכר? למה אנחנו נזהרים באופן מיוחד במעבר לארץ זרה?
- * מה גרם לאברהם לפקפק ולחשוש מאנשי גרר?
- * מה זו יראת אלוהים שאברהם חשש מחסרונה במקום אליו הגיע?

למנחה: מקור מספר 4א, שכתב הרב אבי גיסר ומתכתב עם הפס' "אין יראת אלוהים", אינו מיועד לקריאה (נתון לשיקול דעתך). הקטע מופיע כחומר למחשבה ודוגמא קונקרטית לחשיבות הטמעת השמים בתחום הנהיגה. כלומר הקפדה על חוקי תנועה וזהירות בדרכים מתוך ציות לחוק, מודעות ערכית והטמעת קדושת חיי-אדם.

מעבר למקור מספר 5

אברהם בוודאי לא מתכוון בביטוי "יראת אלוהים" לחוקים רגילים. הרי הוא בא אל ארץ שבה שולט מלך, וחזקה שבמקום שיש מלך יש חוקים. אבל אברהם לא ידע אם חוקי המקום יגנו עליו. ייתכן שבמלכות גרר להרוג אזורח זר במטרה לקחת את אישתו לא היתה עבירה. תמונת המצב עבור אברהם היתה זו: קיים ספק שהחוק המקומי יגן עלי ולכן אינני בטוח בחיי. הדבר היחיד שיכול אולי לעמוד לזכותי היא יראת אלוהים. אבל מאחר שאינני יודע אם יש יראת אלוהים במקום הזה, מוטב לא להסתכן ולהסתיר את יחסי המשפחה ביני לבין אישתי. מאחר שביטוי זה בפיו של אברהם אינו מתכוון לחוק המדינה או לאמונה במצוות שמייים, המסקנה היא שמדובר במליצה, מטבע-לשון שאין לה קשר לאמונה באלוהים. מדובר ב"יראה" ללא קשר לאמונה. זו חייבת להיות מעין תחושה ואולי מוסכמה, שגם אם החוק אינו אוסר לעשות מעשה מסוים, בכל זאת יימנעו בני האדם מלעשותו. אולי מין חשש להפר כלל, העלול לפגוע בסדרי החברה. מכל מקום, מין ידיעה שאיננו יודעים את מקורה, שחובה להימנע ממעשים מסוימים, גם אם לא חל עליהם איסור מפורש.

זו פחות או יותר הגדרה מתאימה לערך מוסר. לדעתי רק במושג מוסר ניתן להסביר את הביטוי יראת אלוהים בדיבור לפנינו. (ד"ר גבריאל מילר, עו"ד ומרצה למשפט עברי)

מטרת העיון במקור:

דבריו של גבריאל מילר (עו"ד במקצועו) בפירושו לסיפור שלפנינו, מסייעים בהבהרת הסיפור ומחדדים את השאלה בה עסקנו – מה זו יראת אלוהים?

מילר מבהיר באופן לוגי שיראת-אלוהים החשובה לאברהם, אינה אמונה בישות שמיימית או מחוייבות לחוק הלכתי. יראת-אלוהים לפי מילר היא מוסר פנימי הטבוע באדם. יכולת להתנהג על פי קוד אתי פנימי ברור גם כשהחוק עמום/לא מתייחס לסוגיה וגם כשניתנת פקודה בלתי חוקית.

שאלות לדיון ביחס למקור:

- * מה אנחנו עושים כדי לטעת באדם/בחניך שמים? כדי לייצב באדם קול פנימי מוסרי שילווה אותו?
- * איך אנחנו מחנכים בוגרים שידעו להפעיל שיקול דעת מוסרי גם מעבר לרמת הציות לחוק?
- * איך אנחנו מובילים חברה ש"זר" לא יחשוש להגיע אליה כי אולי 'אין בה יראת אלוהים'?
- איך אנחנו מובילים חברה הידועה כמקום אנושי בטוח, מוסרי וראוי?

למנחה:

מקור מספר 6 : האלוהות נמצאת בהליכה אל האחר/ לוינס, הוא המסר המרכזי של הלימוד, ונעניין בו בסיום כמסר שסוגר את הלימוד. בשלב זה אפשר פשוט להגיד שנחזור אליו כי זה מסר משמעותי אך מעניין לשים לב שאברהם שחש שאין אלוהים במקום הזה, התבדה ונוכח לדעת שאלוהים התגלה דוקא אל מלך גרר...

מעבר למקור מספר 7

בניגוד לך, אני בחרתי בצדק כדרך להישאר נאמן לאדם ולעולם. **אני ממשיך להאמין שלעולם שלנו אין שום תכלית עליונה. אבל אני יודע, שלמשהו בעולם יש משמעות ומשהו זה הוא האדם;** יש לו משמעות משום שהוא היצור היחיד בעולם שמתעקש שלחיו תהיה משמעות. עולם זה שלנו יש בו לפחות אמת של האדם, ומשימתנו היא להעניק לאמת האנושית את הצדקתה מול כוחות הגורל. הצדקתו של העולם גלומה באדם; מכאן שעלינו להציל את האדם אם רצוננו לשמר את משמעות החיים עצמם... אני זועק אליך: אל תעוות את האדם, תן הזדמנות לצדק שרק האדם הוא שיכול לכוננו. (אלבר קאמי/מכתבים לידיד גרמני, בתוך: "התנגדות, מרד ומוות" "הוצאת וינטג', 1974)

מטרת העיון במקור:

דבריו של קאמי מעלים שוב את השאלה – מהי הערובה לשמים? זוהי שאלה שתישאר פתוחה דווקא בשל מרכזיותה. ב"דרך-כפר" רואים חשיבות רבה בדרישה מכל מחנך/ת ומכל קהילת-חינוך לבחון, להגדיר ולצקת את השמים שלהם באדם ובחברה. אך כל אחד קהילה קובעת את השמים שלה. מקור מספר 7 הלקוח מדבריו של אלברט קאמי מתוך 'מכתבים לידיד גרמני', מאפשר לגעת בסוגיה שבודאי כבר עלתה במהלך הלימוד: האם חייבים קול חיצוני כדי ש"נהיה בני אדם"? כדי שיהיו לנו שמים?

שאלות לדיון ביחס למקור:

לאחר הבנת הכתוב ניתן לשאול בפשטות:

*** מה דעתכם? מזדהים עם הכתוב?**

*** מה השמים שלכם? במה אתם מאמינים כדי שלחיים שלכם ושלנו פה תהיה משמעות?**

למנחה: השאלות האחרונות הן כבדות משקל ויתכן שבאווירת הכנס נכון יותר פשוט להעלות אותן, בלי ציפייה לתשובה, רק כחומר למחשבה. ☺ ☺ ☺

למנחה: מקור מספר 9 הלקוח מהשיר "תיירים" שכתב יהודה עמיחי, מתכתב עם דבריו של קאמי ושם במרכז את האמונה באדם. כדאי לתת לקרוא אותו ולתת לו להדהד עם השאלה המתייחסת אליו:

*** איך נוטעים שמים בד.נ.א האנושי? איך מגבירים את המודעות לאמונה באדם ולערך חיי אדם?**
תיירים/ יהודה עמיחי

פעם ישבתי על מדרגות ליד שער במצודת דוד, את שני הסלים

הכבדים שמתי לדי. עמדה שם קבוצת תיכרים סביב המדריך
ושמשי להם נקדת ציון. "אתם רואים את האיש הזה עם
הסלים? קצת ימינה מראשו נמצאת קשת מן התקופה הרומית.
קצת ימינה מראשו." "אבל הוא זו, הוא זו!" אמרתי בלבי:
הגאלה תבוא רק אם גידו להם: אתם רואים שם את הקשת
מן התקופה הרומית? לא חשוב: אבל לידה, קצת שמאלה
ולמטה ממנה, יושב אדם שקנה פרות וירקות לביתו.
(מתוך: תיירים/יהודה עמיחי. בתוך "שלווה גדולה: שאלות ותשובות". 1980)

מקור מס' 8

"הייתה בינינו מחלוקת".

"באיזה עניין?"

"אידיאולוגיות, חירות, הגינות, זכויות אדם, ערכים, החיים עצמם".

"האם לא היה עדיף להגיע לפשרה כל שהיא?"

"בשום פנים ואופן לא!"

"מדוע?"

"אדם חייב להיות נאמן לאמונותיו, ומלבד זאת, פשרות מותירות את כולם בלתי מרוצים".

"אז החלטתם להכריע בדרך של מלחמה?"

"כן".

"למרות שידעתם כי כך כולם יהרגו?"

"כן".

"ולא תהיה עוד מחלוקת?"

"בדיוק".

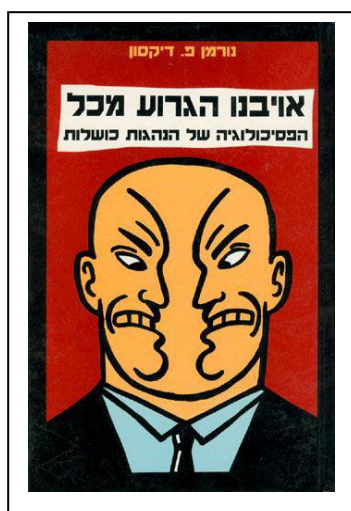
"חירות, הגינות, זכויות אדם, נאמנות לערכים – כל אלה יושגו?"

"בדיוק".

"אבל מה יהיה על החיים עצמם?"

"מוכרחים לוותר על משהו".

(נורמן פ' דיקנסון, 'אויבנו הגרוע מכל', 1993, עמ' 37)

מטרת העיון במקור:

בקטע מובע באופן אבסורדי ואירוני הרעיון שחינוך לערכים לא תמיד מספיק. מכיוון שמוסר
וערכים משתנים בין תרבויות ותקופות צריך משהו מעבר לערכים, מעין מצפן ויכולת שיפוט
מוסרי בסיטואציות בהן נדרשת הכרעה בין ערכית.
העיון במקור מאפשר לנו לדון בשאלת האופן בו יש לטעת שמים באדם.

הרחבה ורקע על המקור (למנחה בלבד):

נורמן פ' דיקנסון נולד ב-1922. הוא עמית בחברה הבריטית לפסיכולוגיה ופרופסור אמריטוס
לפסיכולוגיה ביוניברסיטי קולג' בלונדון. ידוע בעיקר בעקבות עבודתו על הפסיכולוגיה של
היעדר הכשירות בצבא. זכה באותות הוקרה בזכות הצטיינות בעבודתו הפסיכולוגית.

במחקרו המקורי הוא קורא תיגר על הדעות המקובלות ומוכיח כי אירועים עולמיים כמו עלייתו של היטלר לשלטון או האסון הגרעיני בצ'רנוביל, שלכאורה אין קשר ביניהם, יוצרים דפוס המצביע על תכונות מדאגות של אלו המנהלים את ענייני העולם. כיום – טוען דיקסון – נתון גורל העולם בידי מנהיגים שיש להם סיכוי גבוה מן הממוצע להיות נזיריטיים, לא רציונאליים, פרנואידים ובעלי שגיגות גדולות.
חומר למחשבה: אז מה אם כן מנהל ומנווט את העולם?

דברי סיכום בעזרת מקור מספר 6 והציטוטים של אביתר ואביב

"בתוך ההליכה אל האחר, ישנה ללא ספק גם הליכה לרעיון האל". (עמנואל לוינס)

על פי לוינס האלוהים נמצא בהליכה אל האחר.
לוינס מחבר בין הציר האנכי – (שמים וארץ) לציר האופקי (אדם וזולת).
המפגש בכנס בין קהילות חינוך ממגזרים שונים, בעלות שמים שונים אך שפה חינוכית משותפת הוא ניסיון שלנו בדרך כפר לביטוי של הליכה אל האחר.

המופע המשותף של אביב גפן ואביתר בנאי וקריאתם לחיים של משמעות, להכרה בשמים ייחודיים ושונים אך נוכחים ומאפשרים צמיחה והתפתחות, זה עוד סוג של "הליכה אל האחר".

תהנו מהמופע 😊